

Közlemény

a pénztárgépek és taxaméterek műszaki követelményeiről, a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek és taxaméterek forgalmazásáról, használatáról és szervizeléséről, valamint a pénztárgéppel rögzített adatok adóhatóság felé történő szolgáltatásáról

I. Bevezetés

A pénztárgépek használata során elkövetett visszaélések visszaszorítása, az adómorál növelése és az adórés csökkentése, ezáltal a költségvetési bevételek növelése érdekében a Kormány 2012.októberében döntött a pénztárgépek állami adóhatósággal történő összekötése megvalósításának szükségességéről. Az általános forgalmi adóról szóló törvény (Áfa tv.) 2013. január 1-jétől hatályos módosítása teremtette meg a törvényi alapját annak, hogy a pénztárgépek működését az állami adóhatóság hírközlő eszköz és rendszer útján felügyelje. A 1059/2013. (II. 13.) Korm. határozat meghatározta a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal online adatkapcsolatra képes pénztárgépek bevezetésének ütemezését, a részletes jogszabályi előírásokat pedig a 2013. február 15-én kihirdetett, a pénztárgépek és taxaméterek műszaki követelményeiről, a nyugtakibocsátásra szolgáló pénztárgépek és taxaméterek forgalmazásáról, használatáról és szervizeléséről, valamint a pénztárgéppel rögzített adatok adóhatóság felé történő szolgáltatásáról szóló 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) tartalmazza.

A Rendelet kihirdetését széleskörű társadalmi és szakmai egyeztetés előzte meg, annak során a pénztárgépek forgalmazásával, gyártásával foglalkozó szakemberek és különböző társadalmi szervezetek észrevételei, javaslatai figyelembe vételre kerültek. Ennek indoka, hogy a Rendelet alapkoncepcióját képező műszaki megoldás, az ún. adóügyi ellenőrző egység egy Európában egyedülálló, sajátos, ugyanakkor más európai országokban alkalmazott megoldásokra építő koncepció. A Rendelet előkészítése során az európai tapasztalatok is feldolgozásra kerültek, azonban Európában sehol sem működik hosszú ideje ilyen rendszer, jelenleg minden ország, ahol bevezetésre került hasonló előírás, a tapasztalatgyűjtés fázisában van. A más államoktól kapott információk ugyanakkor nagy segítséget jelentettek ahhoz, hogy az adott rendszerrel szemben máris kidolgozott manipulációs lehetőségeket kivédve Magyarországon egy olyan rendszer kerüljön megtervezésre, amely a várakozások szerint Közép-Európában a legbiztonságosabb, legkevésbé kizárható rendszer lesz.

II. Átállás ütemezése

A Rendeletnek megfelelő, a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal (NAV) online kapcsolatra képes pénztárgépekre (új típusú pénztárgép) történő áttérés ütemezetten, több fázisban zajlik majd az alábbiak szerint:

1. A pénztárgéphasználatra kötelezett adózó¹ elektronikus naplóval nem rendelkező, hagyományos pénztárgépet² **2013. augusztus 31-ig** üzemeltethet³.

¹ A Rendelet 1. melléklete határozza meg, hogy mely adóalany, illetve az adóalany mely tevékenysége tekintetében kötelezett nyugta-kibocsátási kötelezettségét pénztárgép útján teljesíteni. E tekintetben a szabályozás nem változott.

A NAV 2013. március 10-ig honlapján közzéteszi azon pénztárgépek engedélyszámát, típusmegnevezését, amelyeket a pénztárgéphasználatra kötelezett adózók **2013. augusztus 31-ét követően** nem használhatnak.

2. A pénztárgéphasználatra kötelezett adózó elektronikus naplóval rendelkező, hagyományos pénztárgépet² 2013. december 31-ig üzemeltethet.
3. A pénztárgéphasználatra kötelezett, elektronikus naplóval rendelkező, hagyományos pénztárgépet² használó adózó 2013. július 1. és 2013. december 31. között adatszolgáltatási kötelezettségét az elektronikus naplófájlok elektronikus úton történő megküldésével teljesíti az állami adóhatóság felé.

A NAV 2013. március 10-ig honlapján közzéteszi az elektronikus naplófájlok adattartalmának megküldésével teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésének technikai részleteit

4. A pénztárgéphasználatra nem kötelezett adózó hagyományos pénztárgépet² 2014. december 31-ig üzemeltethet.

III. Jogszabályi előírások legfontosabb változásairól

III/1. A pénztárgépekkel kapcsolatos műszaki előírások legfontosabb változásai

Az új műszaki megoldás központi eleme az ún. adóügyi ellenőrző egység (AEE), amely a pénztárgép azon önállóan elkülöníthető zárt, elektronikus adattároló és mobil adatkommunikációs egysége, mely az adóügyi bizonylatokat, valamint annak elválaszthatatlan részét képező elektronikus nyilvántartásokat tartalmazza, továbbá biztosítja és ellátja a pénztárgép és a NAV közötti titkosított adatkommunikációt.

Az AEE folyamatosan rögzíti a pénztárgépen zajló eseményeket: a bizonylatok kiállításán túl az áramszünetet, ki- és bekapcsolásokat, a gyakroló mód használatát (stb.) is.

Az AEE meghatározott feltételek bekövetkezése esetén jelzi a jelentési szándékát a NAV szervere felé. A tényleges adatátadás ugyanakkor csak abban az esetben történik meg, ha erre a NAV szervere utasítást ad. A jelentést a NAV szervere kezdeményezi, biztosítva, hogy az adózó ne rendelkezzen információval a legutóbbi jelentésről. Az adattovábbítás a mobilszolgáltatók meglévő infrastruktúráján keresztül, titkosítva történik.

Az AEE az egyes jelentések közötti időszakban egy lenyomatképző eljárással biztosítja, hogy utólag a pénztárgépi bejegyzéseket ne lehessen törölni. Az AEE

² Hagyományos pénztárgép alatt a Rendeletnek nem megfelelő pénztárgépet kell érteni.

³ A Magyar Közlöny 2013/109. számában 2013. június 28-án megjelent 25/2013. (VI. 28.) NGM rendelet módosításának megfelelően.

védelmét és azonosítását, illetve az AEE-ben tárolt adatok hitelességét számos előírás szolgálja.

A Rendelet részletes műszaki előírást tartalmaz az AEE vonatkozásában, ugyanakkor csak a minimálisan szükséges rendelkezéseket tartalmazza a pénztárgép (pénztárgéprendszer) egyéb elemei tekintetében. A Rendelet azonban nem tesz említést a pénztárgép (pénztárgéprendszer) minden lehetséges eleméről. A fő rendező elv, hogy az AEE Rendeletben meghatározott funkcióit nem lehet lerontani. A Rendelet szerinti előírásoknak számos műszaki megoldással eleget lehet tenni, a Rendelet nem kívánta a lehetséges műszaki megoldások körét szűkíteni.

Ki kell emelni, hogy a taxaméterekre vonatkozó műszaki előírások tekintetében változás nem történt.

III/2. Az adatszolgáltatási kötelezettség

Az Áfa tv. értelmében a nyugtaadási kötelezettség gépi kiállítással történő megvalósítása esetén a géppel kiállított nyugták, számlák, valamint a pénztárgép adatairól az adóalany – jogszabály szerint – rendszeresen adatszolgáltatást teljesít az állami adóhatóság részére. Jogszabály előírhatja, hogy a nyugta-kibocsátási kötelezettség kötelező gépi kiállítással történő megvalósítására szolgáló pénztárgép működését az állami adóhatóság hírközlő eszköz és rendszer útján felügyelje. Ebben az esetben az adatszolgáltatás – jogszabály szerint – az állami adóhatóság általi közvetlen adatlekérdezéssel is megvalósítható.

A fentiek alapján a Rendelet a pénztárgéphasználtra kötelezett adózók számára előírja, hogy az Áfa tv. szerinti adatszolgáltatási kötelezettségét az AEE-n tárolt, Rendeletben meghatározott adatoknak elektronikus hírközlő hálózat útján (pontosabban GPRS, EDGE, HSDPA, UMTS technológiák egyikével történő adattovábbítással /csomagkapcsolt adatátvitel/) teljesítse. A Rendelet szerinti „online” kapcsolathoz tehát nem internetkapcsolat szükséges, hanem egyfajta mobil adatkapcsolat.

Abban az esetben, ha az adózónak valamely pénzátvételi helyén (vagyis azon a helyen, ahol nyugtaadási kötelezettségével járó fizetés történik) a mobil adatkapcsolat nem érhető el, és az aránytalan költségek nélkül külső antenna biztosításával vagy más műszaki megoldás alkalmazásával sem biztosítható, az adózó az állami adóhatósághoz egyedi mentesítés iránti kérelemmel fordulhat. Az egyedi mentesítés 1 évre szól és meghosszabbítható. Amennyiben azonban az egyedi mentesítés alatt a mobil adatkapcsolat elérhetővé válik, az állami adóhatóság az egyedi engedélyt visszavonja.

Egyedi mentesítés esetén az adózó adatszolgáltatási kötelezettségét akként teljesíti, hogy az AEE-ben tárolt, adatszolgáltatással érintett adatokat CD/DVD lemezre, illetve az előzőkkel funkcionalitásában megegyező, egyszer írható optikai adathordozóra menti, és havonta, a tárgy hónapot követő hónap 10. napjáig megküldi a székhelye, ennek hiányában telephelye szerint illetékes állami adóhatóságnak. Illetve – külön engedély alapján – akként is teljesítheti, hogy pénztárgépét a napi zárást követően

legalább 1 óra időtartamra úgy helyezi el, hogy az elektronikus hírközlő hálózat elérhető legyen.

Az átmeneti szabályoknak megfelelően az elektronikus naplóval rendelkező hagyományos pénztárgépek⁴ tekintetében az adatszolgáltatási kötelezettséget az elektronikus naplók adattartalmáról elektronikus úton havonta teljesített adatszolgáltatás útján teljesítik.

III/3. A pénztárgépek forgalmazási engedélyezési eljárásnak legfontosabb változásai

A legfontosabb változás, hogy az engedélyezési eljárást 2013. március 20-át követően nem a NAV, hanem a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (MKEH) folytatja le. A NAV előtt 2013. március 19-én folyamatban lévő engedélyezési eljárásokat a NAV 2013. március 20-ával megszünteti.

Az engedélyezési eljárásban első fokon az MKEH metrológiai hatósága, másodfokon az MKEH központi szerve jár el. Az engedélyezési eljárásért a Rendeletben meghatározott igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni.

A forgalmazási engedély kiadását a Rendelet a forgalmazóval szemben fennálló kizáró okok hiányához köti. Így a forgalmazó nem állhat végrehajtási, csőd-, felszámolási vagy kényszertörlési eljárás hatálya alatt, nem állhat adószám-felfüggesztés, -törlés, vagy fokozott adóhatósági felügyelet hatálya alatt, valamint nem lehet az állami adó- és vámhatóság felé fennálló adó-, illetve vámtartozása, társadalombiztosítási járulék-tartozása (ide nem értve, ha arra részletfizetést vagy fizetési halasztást engedélyeztek).

Az MKEH típusvizsgálat keretében vizsgálja, hogy a pénztárgép (taxaméter) megfelel-e a Rendeletben foglalt előírásoknak. Amennyiben a típusvizsgálat megállapítása alapján a vizsgált pénztárgép, taxaméter nem felel meg a Rendeletben foglalt feltételeknek, de kisebb módosításokkal megfelelhet ezen követelményeknek, az MKEH határidő tűzésével lehetőséget biztosít a kérelmező részére a hiba kiküszöbölésére. Amennyiben a típusvizsgálat megállapítása alapján a vizsgált pénztárgép, taxaméter megfelel a Rendeletben foglalt feltételeknek, az MKEH a vizsgált példányt (etalon példány) arra alkalmas eszközzel lepecsételi, és a forgalmazónak átadja, aki (amely) köteles azt változatlan formában megőrizni a forgalmazási engedély jogerőre emelkedését követő 10 évig.

A forgalmazási engedélyt a forgalmazó az adott géptípusra kapja. Jogutódlás esetén a forgalmazási engedély érvényét veszti, kivéve, ha a jogutód az engedély saját nevére történő átvezetését kéri.

A Rendeletben meghatározott esetekben az MKEH visszavonja a forgalmazási engedélyt, így például amennyiben a forgalmazó meg nem engedett funkcióval rendelkező pénztárgépet forgalmaz.

⁴ Hagyományos pénztárgép alatt a Rendeletnek nem megfelelő pénztárgépet kell érteni.

A forgalmazási engedély módosítása tekintetében kiemelendő változás, hogy főszabály szerint a pénztárgép adóügyi ellenőrző egységében működő üzemeltető program (adóügyi ellenőrző egység szoftver) frissítését a NAV távoli hozzáférés útján végzi el. Ennek érdekében a forgalmazó köteles az adóügyi ellenőrző egység szoftver új változatát a NAV rendelkezésére bocsátani. A NAV hivatalos honlapján közzétett közleményében tájékoztatja az érintett üzemeltetőket az adóügyi ellenőrző egység szoftver frissítés szükségességéről és ennek menetéről.

III/4. A szervizekre, műszerészekre vonatkozó előírások legfontosabb változásai

A Rendelet értelmében a 2013. március 19-ig kiadott szervizengedélyek, műszerész igazolványok és plombanyomók 2013. április 30-án érvényüket veszítik. Ez azt jelenti, hogy a szerviztevékenység a jelenlegi szervizengedélyek, műszerész igazolványok és plombanyomók felhasználásával csak 2013. április 30-ig végezhető.

2013. május 1-jétől a szervizek és műszerészek csak új típusú műszerészi igazolványok, illetve plombanyomók használatával végezhetik tevékenységüket. Ehhez az kell, hogy a szervizeknek az adózás rendjéről szóló törvényben (Art.) és a Rendeletben lévő új szabályok szerint kell kérni a nyilvántartásba vételt.

A szervizként történő nyilvántartásba vétel tekintetében fontos változás, hogy a jövőben nem lesz feltétel a szerviz és forgalmazó közötti szerződés állami adóhatósághoz történő megküldése. Fontos szabály az is, hogy a jövőben egy műszerész egyidejűleg csak egy szerviz alkalmazásában állhat.

A szerviz nyilvántartásba vételéről szóló határozatban pénztárgéptípusok nem kerülnek feltüntetésre, azaz az új szabályok szerinti nyilvántartásba vétel megtörténtétől kezdve a szerviz, illetve műszerésze (ha rendelkezik új műszerész igazolvánnyal és új plombanyomóval) a régi és új típusú gépeket egyaránt szervizelheti.

A szervizek által foglalkoztatott műszerészek vonatkozásában új műszerészigazolvány és plombanyomó kerül kiállításra. A műszerészigazolvány, illetve plombanyomó főszabályként 2 évig érvényes. A műszerészigazolvány kiállítása iránti kérelmet a szervizeknek kell benyújtaniuk a székhelyük szerint illetékes állami adóhatósághoz.

Amennyiben az állami adóhatóság a kérelemnek helyt ad, 30 napon belül kiállítja a műszerészigazolványt, és erről értesíti a kérelmet benyújtó szervizt. A műszerész igazolványt és a plombanyomót a műszerész személyesen veheti át az állami adóhatóság által kijelölt ügyfélszolgálaton. Az új műszerészigazolvány és plombanyomó átvételekor a régi igazolványt és plombanyomót le kell adni.

A szervizek nyilvántartásba vétel iránti kérelme, illetve a műszerészigazolványok, valamint plombanyomók kiállítása iránti kérelem illetékköteles, az eljárás megindításakor az általános tételű eljárási illetéket kell fizetni, amelynek összege 3.000 Ft.

2013. május 1-jétől változnak a pénztárgépek szervizelésére vonatkozó szabályok, ami azt jelenti, hogy ettől az időponttól a 3/2013. (II.15.) NGM rendeletben meghatározott szervizelési szabályokat kell alkalmazni, míg 2013. április 30-ig a 24/1995. (XI.22.) PM rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni a hagyományos pénztárgépet⁵ érintő szervizelési tevékenység vonatkozásában.

IV. Jogkövetkezmények

A pénztárgép forgalmazásával, üzemeltetésével, szervizelésével kapcsolatos, jogszabályban meghatározott kötelezettségeket az állami adóhatóság ellenőrzi. A NAV kiemelt figyelmet fordít a pénztárgépekre vonatkozó előírások megtartásának ellenőrzésére, következetesen és szigorúan lép fel a jogsértésekkel szemben.

A pénztárgépek és a NAV közötti online kapcsolat és adatszolgáltatás jelentős mennyiségű információt biztosít a jogsértések feltárásához, az adózás rendjéről szóló törvény pedig széles eszköztárat biztosít azok szankcionálására.

A legszigorúbb szankciókra azon forgalmazók számíthatnak, akik pénztárgépet forgalmazási engedély nélkül forgalmaznak, azokat a forgalmazási engedély visszavonását követően továbbforgalmazzák, továbbá engedélyezettől eltérő pénztárgépet forgalmaznak. Esetükben a jogszabály 10 millió forintig terjedő mulasztási bírság kiszabására ad lehetőséget.

A pénztárgép forgalmazásával, üzemeltetésével, szervizelésével kapcsolatos, jogszabályban meghatározott kötelezettségek egyéb módon történő megszegése esetén pedig a magánszemély kötelezettet (forgalmazót, üzemeltetőt, szervizt, műszerészt) 500 ezer forintig, nem magánszemély kötelezettet 1 millió forintig terjedő mulasztási bírsággal sújthatja az állami adóhatóság.

Ilyen, jogszabályban előírt kötelezettségnek minősül pl.:

- új típusú pénztárgép használata (az átmeneti szabályoknak megfelelően),
- a pénztárgép és a NAV szervere közötti adatkapcsolat zavartalanságának biztosítása,
- adatszolgáltatás a szervizelési tevékenységről stb.

Lehetőséget biztosít az adózás rendjéről szóló törvény a pénztárgép NAV általi bevonására, amennyiben ellenőrzés során, illetve a pénztárgép működésének jogszabályban meghatározott hírközlő eszköz és rendszer útján történő felügyelete során visszaélés gyanúját észleli, és a tényállás másként nem tisztázható. Amennyiben a visszaélés gyanúját a NAV pénztárgép működésének jogszabályban meghatározott hírközlő eszköz és rendszer útján történő felügyelete során észleli, úgy a NAV a pénztárgépet blokkolhatja.

⁵ Hagyományos pénztárgép alatt a Rendeletnek nem megfelelő pénztárgépet kell érteni.

A bevont pénztárgépet a NAV ellenőrző vizsgálat lefolytatása céljából átadja az MKEH-nak. Amennyiben az ellenőrző vizsgálat eredményeként megállapítást nyer, hogy a pénztárgép a jogszabályban meghatározott követelményeknek nem felel meg, és ez befolyásolja az adózással összefüggő funkciókat és a hiba, hiányosság nem küszöbölhető ki, vagy azt az arra kötelezett az előírt határidőn belül nem teljesíti, az MKEH előírja a pénztárgép leadását, amelyet megsemmisít.

Kiemelést érdemel, hogy a fenti előírások a taxaméterek tekintetében is irányadók.

V. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal lehetőségei a pénztárgépekkel kapcsolatos visszaélések visszaszorítására

Az új rendszer bevezetése önmagában is csökkentheti az adórést, növelheti a költségvetés bevételeit, illetve nyomást jelent a jogkövető magatartás erősítésére, illetve az eltitkolt bevételek mértékének csökkentését vonhatja maga után, hiszen az értékesítések bevételeinek teljesebb körű rögzítésére és bevallására ösztönöz a pénztárgépek szigorúbb nyilvántartása, a rendszeres online adatszolgáltatás tudata, a távoli ellenőrzés és az adatok áfa-bevallásokkal való folyamatos összevetésének lehetősége.

Mindezzel együtt természetesen az ellenőrzési tevékenységre is fontos szerep hárul a jogkövető magatartásra ösztönzésben.

Az állami adóhatóság a korábbiakban is nagy hangsúlyt fektetett a számla- és nyugtaadási kötelezettségek jogszerű teljesítésének ellenőrzésére, és a jövőben is folytatni kívánja ezt az ellenőrzési gyakorlatot, annál is inkább, mivel a 2012-ben e körben végzett vizsgálatok azt mutatták, hogy jellemzően minden negyedik vizsgált vállalkozás követ el valamilyen jogsértést a bizonylatolás körében.

A pénztárgépekről beérkezett adatok ellenőrzéshez, illetve ellenőrzésre történő kiválasztáshoz való felhasználása számos lehetőséget rejt magában, amellyel a NAV az eddigieknél is eredményesebben léphet fel a költségvetést károsító magatartásokkal szemben. Ebben a körben – csak példálózó jelleggel – az alábbiak lehet kiemelni.

- A beérkező adatok részletesen jellemzik a kereskedők tevékenységét, mivel az egyes eladott tételek számát, értékét, a vásárlások időpontját (kereskedelmi adatok), továbbá a pénztárgép üzemeltetésére vonatkozó információkat is (technikai adatok) tartalmazzák. A kereskedelmi és technikai adatok rendszerezésével, elemzésével, időbeli összehasonlításával visszaélési sémák fedezhetők fel, kimutathatóvá válnak a legális üzletmenettől látványosan eltérő tételmozgások, illetve gyanús használatra vonatkozó mintázatok. (Pl. a forgalom időbeni dinamikája; rögzítések csak az esti zárás előtt; pénztárgép napi nyitás és zárás ideje között eltelt idő kevesebb, mint az átlagos nyitvatartási idő; a pénztárgép elmúlt időszakos bevételi teljesítménye jelentősen lecsökkent; túlzottan sok sztornó számla, visszáru, engedmény; a pénztárgépek óránkénti átlagos bevétele túl alacsony ahhoz, hogy gazdasági racionalitása legyen alkalmazásuknak; hosszabb ideje az átlagos vásárlási érték irreálisan alacsony az adott tevékenységhez viszonyítva; gyakori áramszünet; téreőr

gyakori kimaradása; az adatok sértetlenségét bizonyító ellenőrző (hash) kódok gyakori hibái; kimaradt tételek száma jelentős; hosszabb ideje az adott pénztárgépek nem szolgáltatnak adatot, vagy be sem jelentkeztek, stb.).

- Lehetővé válik a be nem jelentett telephelyek kiszűrése a szervizek által bejelentett üzemeltetési helyek és az adózó által bejelentett telephelyek összevetése alapján.
- Hatékonyabbá válik a be nem jelentett foglalkoztatottak felderítése, az egyidejűleg működő pénztárgépek és a 08-as bevalláson szereplő foglalkoztatottak száma közötti eltérés alapján.
- Az ún. operatív ellenőrzések támogatására is több lehetőség nyílik. A pénztárgép távoli felügyeletének segítségével a revizorok által a helyszínen, soron kívül, magas prioritással indított, realtime lekérdezések segítségével gyors válaszidővel kérhetők le egy-egy konkrét időpont vagy időszak adatai a NAV rendszeréből.
- Lehetővé válik a pénztárgép bejelentések teljes körűségének ellenőrzése is, hiszen azonnal kontrollálhatja a revizor, ha az üzletben nem regisztrált pénztárgépet használnak.
- Próbavásárlás során akár azonnal megbizonyosodhat az ellenőr nemcsak arról, hogy a vásárolt tételeket beütötték-e a pénztárgépbe, hanem arról is, hogy az valóban rögzítésre került-e az AEE-be, és az adóhivatalba beküldésre került-e az adott tétel.
- A pénzkészlet ellenőrzéssel kimutatható a pénztárgép kasszájában lévő pénzkészlet-növekedés és pénztárgépben rögzített bevételek közötti eltérés.

A továbbiakban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal folyamatos és részletes tájékoztatást ad a Rendelet gyakorlati végrehajtásához.

Nemzetgazdasági Minisztérium

Nemzeti Adó- és Vámhivatal